

7. Воронцов А. В. Актуальні питання щодо визначення родового об'єкта злочинів проти правосуддя. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2008. №1. С. 28–32.

8. Мірошніченко С. Базові принципи і стратегічні напрями державної політики протидії злочинам проти правосуддя. *Право України*. 2012. № 8. С. 261–270.

9. Кримінальний кодекс України, прийнятий сьомою сесією Верховної Ради України 5 квітня 2001 р. //Відомості Верховної Ради. 2001. № 25–26. Ст. 131. Із наступними змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-1-34>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМОК ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Крилова Д. В.

студентка 2 курсу

факультету права та економіки

Міжнародний університет

*Науковий керівник: **Рудой К. М.***

доктор юридичних наук,

професор кафедри адміністративного права і процесу

Одеський державний університет внутрішніх справ

м. Одеса, Україна

Економічна безпека України є ключовою умовою реалізації національних економічних інтересів і здатності держави протистояти внутрішнім та зовнішнім загрозам, забезпечуючи стабільність і відтворення економіки. Вона тісно пов'язана з рівнем громадської безпеки, обороноздатності та загальною життєздатністю держави.

Агресія проти України зумовила необхідність термінового перегляду стратегічних підходів до безпеки як на національному, так і на європейському рівнях. У цих умовах особливого значення набувають невідкладні заходи щодо зміцнення економічної, енергетичної та інформаційної безпеки. Економічна безпека є комплексною характеристикою стану економіки, що охоплює макроекономічну, інвестиційну, інноваційну, фінансову, соціальну, зовнішньоторговельну,

енергетичну, продовольчу та демографічну складові, і водночас виступає важливою частиною національної безпеки [4].

Водночас сучасна соціально-політична та воєнна ситуація супроводжується посиленням загроз: спадом ВВП, зниженням інвестиційної й інноваційної активності, ослабленням державного регулювання, нестабільністю економічного законодавства, зростанням боргового навантаження та кредитних ризиків. Серед ключових проблем також – залежність від зовнішніх ринків, недосконала структура експорту, тінізація економіки, неефективна антимонопольна політика, енергетична залежність і низький рівень енергозбереження. У кризових умовах ці загрози загострюються та набувають нових форм під впливом геополітичних факторів.

У науковій літературі правовий аспект забезпечення економічної безпеки розглядається різнобічно. У зв'язку з цим виникає потреба у чіткому визначенні поняття «економічна безпека» на законодавчому рівні, закріпленні принципів і елементів механізму її забезпечення, а також у розмежуванні повноважень органів публічної влади в цій сфері [1].

Важливим кроком є формування чіткої легальної дефініції економічної безпеки. Наразі вона міститься у Методичних рекомендаціях, затверджених Міністерством економічного розвитку і торгівлі України (2013 р.), де економічна безпека визначається як стан економіки, що забезпечує її стійкість до внутрішніх і зовнішніх загроз, конкурентоспроможність у світовому середовищі та збалансоване зростання [3]. Водночас це визначення є надто загальним і потребує конкретизації, а також закріплення на рівні закону, оскільки нинішнє регулювання має підзаконний характер.

Економічна безпека включає низку складових: виробничу, демографічну, енергетичну, зовнішньоекономічну, інвестиційно-інноваційну, макроекономічну, продовольчу, соціальну та фінансову безпеку.

У зв'язку з цим можна визначити окремі її елементи, зокрема: виробнича безпека передбачає ефективне використання та модернізацію виробничих потужностей і підвищення конкурентоспроможності економіки; демографічна безпека пов'язана із захищеністю держави від демографічних загроз та збалансованим розвитком населення і ринку праці.

Енергетична безпека характеризується ефективним використанням енергоресурсів, їх доступністю, диверсифікацією та екологічністю. Зовнішньоекономічна безпека забезпечує відповідність зовнішньої діяльності національним інтересам і мінімізацію втрат від зовнішніх чинників.

Інвестиційно-інноваційна безпека сприяє залученню інвестицій, розвитку високотехнологічного виробництва та інтеграції науки і виробництва. Макроекономічна безпека означає збалансованість основних економічних пропорцій.

Продовольча безпека гарантує достатній рівень забезпечення населення якісними продуктами харчування. Соціальна безпека спрямована на забезпечення гідного рівня життя та розвиток людського капіталу.

Фінансова безпека охоплює стабільність фінансової системи та її стійкість до криз, а також включає банківську безпеку, що визначає стабільність банківського сектору, і безпеку небанківського фінансового ринку, який забезпечує функціонування фондового та страхового сегментів.

Боргова безпека визначається як рівень внутрішньої та зовнішньої заборгованості з урахуванням вартості її обслуговування, ефективності використання запозичень і їх оптимального співвідношення, який дозволяє задовольняти соціально-економічні потреби держави без загрози її суверенітету та стабільності фінансової системи [2].

Бюджетна безпека – це стан платоспроможності та фінансової стійкості державних фінансів, що забезпечує ефективне виконання державою її функцій.

Валютна безпека характеризує стабільність курсоутворення, довіру до національної валюти та створення сприятливих умов для економічного розвитку, інвестицій і інтеграції у світову економіку, а також захист від зовнішніх валютних криз.

Грошово-кредитна безпека – це стан грошово-кредитної системи, який забезпечує доступність і достатність кредитних ресурсів для суб'єктів економіки з метою підтримання економічного зростання.

Окремо варто зазначити, що в урядовому законопроекті «Про основи запобігання та боротьби з економічними правопорушеннями» економічна безпека розглядається як стан економіки, що забезпечує стабільне зростання, ефективне задоволення економічних потреб, державний контроль за використанням національних ресурсів і захист економічних інтересів на національному та міжнародному рівнях [5]. При цьому економічна безпека визнається складовою національної безпеки.

Отже, узагальнюючи забезпечення економічної безпеки як стратегічний напрямок державної політики України, доцільно визначати її як сукупність заходів щодо захисту національної економіки, що характеризується здатністю до стабільного функціонування і розвитку, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз та підвищенням конкурентоспроможності держави у світовому економічному середовищі. Законодавче закріплення ключових положень забезпечення економічної безпеки – її поняття, складових, суб'єктів забезпечення, основних індикаторів і загроз – має здійснюватися в окремому базовому законі України «Про основи економічної безпеки», а також в межах галузевих нормативно-правових актів, зокрема законодавства про запобігання економічним правопорушенням чи фінансовий контроль.

Література:

1. Грибінченко О.М. Сутність та шляхи забезпечення економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2019. № 22-1, с. 98–100.
2. Визначення стратегічних орієнтирів рівня економічної безпеки України: аналіз. зап. / Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1501/>
3. Дячков Д. В., Потапюк І. П., Капран І. В. Економічна безпека в системі стратегічного управління підприємством. *Економіка і суспільство*. 2021. № 24. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/173/166>
4. Зуб В. В. Інституційно-правове забезпечення економічної безпеки в Україні : дис. ... д-ра. філософії в галузі знань 08 "Право" : спец.: 081 – Право / В. В. Зуб ; наук. керівник Д. С. Бойчук ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, М-во освіти і науки України. – Харків, 2024. – 225 с.
5. Офіційний портал Верховної Ради України. Проект Закону України “Про основи запобігання та боротьби з економічними правопорушеннями.” <https://share.google/FtvugFA7D6Adv2fZc>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-614-3-1-35>

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА ОБОРОНА ДЕРЖАВИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Куценко І. В.

начальник

*Навчальний центр Морської охорони
Державної прикордонної служби України
м. Ізмаїл, Україна*

В умовах повномасштабної збройної агресії проти України питання забезпечення національної безпеки набуває ключового значення для функціонування держави, збереження її суверенітету та територіальної цілісності. Сучасне безпекове середовище характеризується високим рівнем динамічності, гібридністю загроз та їх комплексним характером, що зумовлює необхідність формування ефективної, багатовимірної системи протидії. Структура національної безпеки охоплює військову, державну, економічну, інформаційну, екологічну та соціально-гуманітарну складові, які перебувають у тісному взаємозв'язку [1, ст. 3].